

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри педагогіки,
іноземної філології та перекладу

Протокол № 9 від 01.09.2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної роботи

**ВИКЛАДАННЯ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ
робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)**

Галузь знань	всі
Спеціальність	всі
Освітній рівень	третій (освітньо-науковий)
Освітня програма	всі

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

**вибіркова
українська**

Розробник:
доктор філософії, доцент

Тетяна ПОГОРЕЛОВА

Завідувач кафедри
педагогіки, іноземної філології та перекладу

Тетяна ПОГОРЕЛОВА

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни «Викладання в системі вищої освіти» для здобувачів третього освітньо-наукового ступеня всіх спеціальностей.

Завданнями викладання навчальної дисципліни є: розуміти та цінувати взаємозв'язок між вищою освітою та суспільством з урахуванням Європейських цінностей;

ілюструвати вміння спроектувати та організовувати освітню діяльність у закладі вищої освіти; розробляти програми навчальних дисциплін та іншу документацію;

аналізувати, аргументувати та відтворити методи, форми, технології організації процесу викладання та навчання у закладі вищої освіти на принципах студентоцентризму для досягнення позитивних результатів навчання;

ініціювати та поширювати культуру якості вищої освіти; окреслити основні складові забезпечення та покращення якості вищої освіти;

продемонструвати методики професійного самовдосконалення науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти.

Контент навчальної дисципліни «Викладання у системі вищої освіти» для здобувачів третього освітньо-наукового рівня визначається понятійним міжпредметним зв'язком між курсами «Філософія науки», «Методологія та організація наукових досліджень» «Дизайн та проектування освітньої діяльності», «Педагогічний дизайн», «Педагогічна практика».

Об'єктом дисципліни є набуття компетентності реалізовувати виконання професійних функцій в межах науково-дослідної роботи.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є закономірності, принципи, підходи до організації навчального процесу, викладання навчальних дисциплін у системі вищої освіти, технології інноваційної діяльності в процесі професійної підготовки висококваліфікованого фахівця відповідно до вимог реформування освітньої галузі та ринку праці.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
Здатність діяти на основі етичних міркувань та академічної доброчесності	Діяти на основі етичних міркувань та академічної доброчесності в процесі проведення наукових досліджень, оприлюднення результатів та їх впровадження

<p>Здатність до науково-педагогічної діяльності у закладі вищої освіти</p>	<p>Пояснювати тенденції розвитку Європейського простору вищої освіти і напрямки реформування вищої освіти України.</p> <p>Аналізувати законодавче регулювання сучасної освітньої практики, освітніми стандартами і нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти різних рівнів.</p> <p>Застосовувати педагогічні методи організації навчального процесу, сформулювати зміст, цілі навчання, моделювати способи їх досягнення, володіти формами контролю, формулювати і планувати результати навчання.</p> <p>Демонструвати вміння вибудувати стратегію і тактику професійного зростання науково-педагогічного працівника ЗВО; ефективно формувати комунікативну стратегію у професійному середовищі; відповідати за результати професійної діяльності</p> <p>Уміти використовувати в освітній діяльності сучасні педагогічні та інформаційно-комунікаційні технології, які сприяють ефективній комунікації в освітньому середовищі, прогресу у досягненні результатів навчання здобувачами вищої освіти та підвищенню якості освітньої діяльності в цілому</p>
--	---

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теорія і практика вищої освіти

Тема 1. Система вищої освіти. Вища освіта та суспільство в Європейському вимірі.

- 1.1. Сучасна вища освіта у глобалізованому просторі. Гуманістична спрямованість освітніх інноваційних процесів. Навчання впродовж життя.
- 1.2. Педагогічна освіта як підсистема освіти дорослих. Критичне мислення як атрибут системи вищої освіти. Професійне педагогічне мислення.
- 1.3. Управління педагогічними системами у закладі вищої освіти.

Тема 2. Сучасні теорії і практики викладання і навчання у вищій освіті.

- 2.1. Професійно-педагогічна діяльність викладача ЗВО
- 2.2. Студент як об'єкт педагогічної діяльності. Принципи студентоцентрованого навчання.
- 2.3. Загальнодидактичні принципи у навчанні у ЗВО.

Тема 3. Якість вищої освіти: політика та інструменти її забезпечення та покращення.

- 3.1. Стандарти вищої освіти. Національні документи з розвитку вищої освіти.
- 3.2. Інструменти забезпечення якості вищої освіти
- 3.3. Культура академічної доброчесності, культура якості освіти

Тема 4. Роль викладача-лідера у сучасному закладі вищої освіти.

- 4.1. Викладання засноване на лідерській парадигмі

- 4.2. Викладання засноване на дослідженні
- 4.3. Управлінська складова у викладацькій діяльності.
- 4.4. Елементи тайм-менеджменту

Змістовий модуль 2. Викладання та навчання у закладах вищої освіти

Тема 5. Проектування освітньої діяльності у закладі вищої освіти

5.1. Програми навчальної дисципліни з використанням інструментів Європейського простору вищої освіти.

- 5.2. Методика розробки навчальної дисципліни
- 5.3. Управління знаннями

Тема 6. Організація викладання та навчання на принципах студентоцентризму у закладі вищої освіти

6.1. Сучасні методи, технології та засоби викладання і навчання у професійної діяльності. Класифікація педагогічних технологій.

- 6.2. Методика розробки та проведення навчальних занять різних видів.
- 6.3. Засоби діагностики результатів навчання
- 6.4. Технологія тестування результатів навчання.

Тема 7. Інноваційні освітні, педагогічні, навчальні технології.

- 7.1. Форми і методи освітніх технологій.
- 7.2. Технологія розвитку критичного мислення
- 7.3. Проектна технологія навчання
- 7.4. Використовувати сучасні ІКТ у викладацькій діяльності.

Smart-технології в організації освітнього процесу

Тема 8. Методики професійного самовдосконалення науково-педагогічних працівників ЗВО.

- 8.1. Сучасна технологія підготовки лідера в освіті: поняття, особливості та детермінанти. Інноваційна діяльність педагога.
- 8.2. Коучинг як сучасна технологія саморозвитку професіоналу.
- 8.3. Технологія управління конфліктами.
- 8.4. Педагогічне спілкування та взаємодія

Перелік практичних (семінарських) занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Перелік практичних завдань

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1. Завдання 1. Критичне мислення як атрибут системи вищої освіти	Формування професійного педагогічного мислення
Тема 2. Завдання 2. Об'єкт педагогічної діяльності	Студент як об'єкт педагогічної діяльності
Тема 3. Завдання 3. Академічна доброчесність у вищій освіті	Формування культури академічної доброчесності та культури якості вищої освіти
Тема 4. Завдання 4. Види контролю у системі вищої освіти	Поточний та підсумковий контроль засвоєння знань у системі вищої освіти

Тема 5. Завдання 5. Розробка навчальної дисципліни	Методика розробки навчальної дисципліни
Тема 6. Завдання 6. Розробка та проведення навчальних занять різних видів в системі вищої освіти	Методика розробки та проведення навчальних занять різних видів в системі вищої освіти
Тема 7. Завдання 7. Використання ІКТ в освітньому процесі в системі вищої освіти	Методики використання ІКТ в освітньому процесі в системі вищої освіти
Тема 8. Завдання 8. Управління конфліктами в системі вищої освіти.	Технології управління конфліктами в системі вищої освіти.

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1. Завдання 1. Особливості критичного мислення	Аналіз використання критичного мислення в науковій діяльності
Тема 2. Завдання 2. Особливості впливу на об'єкт педагогічної діяльності	Дослідження психологічних особливостей впливу на об'єкт педагогічної діяльності
Тема 3. Завдання 3 Ознайомлення зі світовими практиками дотримання академічної доброчесності	Ознайомлення із положення про дотримання академічної доброчесності ХНЕУ ім. С. Кузнеця
Тема 4. Завдання 4. Світовий досвід оцінювання в системі ВО	Складання порівняльної таблиці видів та форм оцінювання в системах ВО
Тема 5. Завдання 5. Дизайн робочої програми навчальної дисципліни	Створення робочої програми навчальної дисципліни
Тема 6. Завдання 6. Види та форми навчальних занять в системі вищої освіти	Складання плану навчального заняття
Тема 7. Завдання 7. Види ІКТ в системі вищої освіти.	Дослідження використання ІІІ в системі вищої освіти.
Тема 8. Завдання 8. Основні суперечності і конфлікти в системі освіти	Розв'язання конфлікт-кейсу

Кількість годин практичних занять та годин самостійної роботи в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності аспірантів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних освітніх технологій, серед яких: лекції проблемного характеру (тема 1), міні-лекції (тема 7), робота в малих групах, круглий стіл (тема 4, 5), мозкові атаки (тема 2, 3), кейс-метод (тема 7, 8),

презентації (тема 8), дебати, диспути, дискусії (тема 3, 5), проекти (тема 6).

Практичне заняття передбачає інтенсивну роботу з аудиторією. Воно проводиться у формі обговорення питань, дискусії, керованої викладачем або аспірантами, «круглого столу». На практичному занятті відбувається обговорення самостійно підготовлених аспірантами доповідей, презентацій, повідомлень тощо. Основними формами практичного заняття є розгорнута бесіда, диспут, «круглий стіл», інтерв'ю, семінар.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 60 балів).

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формі заліку і в терміни, встановлені графіком навчального процесу.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається сумуванням балів, отриманих під час поточного контролю.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: активна робота здобувача на практичному занятті (35 балів), самостійна робота (25 балів), тестування (20 балів), виконання та презентація індивідуальної роботи (20 балів).

Семестровий контроль: залік.

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Борова Т. А., Рябова З. В., Кравченко Г. Ю., Почуєва О. О. Педагогічний консалтинг: навч. посіб. Луцьк: Терен, 2019. 324 с.
2. Закон України Про вищу освіту. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
3. Закон України «Про освіту». - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
4. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від «01» червня 2017р. № 600 - Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/rekomendatsii-1648.pdf>.
5. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації/ Авт.: В. М.

Захарченко, В. І. Луговий, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова / За ред. В. Г. Кременя. - К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. - 120 с.

Додаткова

6. Адаптивне управління: міжгалузеві зв'язки, науково-прикладний аспект: монографія / Г.В. Єльнікова, Т.А. Борова, З.В. Рябова та ін. / За заг. і наук. ред. Г.В. Єльнікової. - Харків : Мачулін, 2017. 544 с.

7. Напрями модернізації соціально-педагогічної системи підготовки фахівців в університеті: монографія. Херсон: вид. «Вишемирський В.С.», 2017. 344 с.

8. Феномен університету в контексті «суспільства знань»: монографія / авторський колектив: В. П. Андрущенко, В. П. Бех, М. І. Бойченко, І. В. Войтюк, О. Є. Гомілко, Л. С. Горбунова, М. В. Гриценко, С. В. Курбатов, І. Ф. Надольний, Л. М. Панченко, Є. А. Пінчук, І. М. Предборська, С. В. Пролеєв, І. В. Степаненко, Д. В. Шевчук, О. М. Шипко, А. О. Ярошенко. - К., 2014. - 256 с.

9. Луговий В. І. Формування ціннісної компетентності науково-педагогічних працівників – важлива умова їх успішної діяльності в сучасній вищій школі // Проблеми освіти : наук. зб. / Ін-т інновац. технологій і змісту освіти МОН України. – К., 2010. – Вип. 63, ч. 1. – С. 3-9.

10. Напрями модернізації соціально-педагогічної системи підготовки фахівців в університеті: монографія./ Т. Ю.Андріяко, Т. А.Борова, Т. О.Дмитренко та ін. - Херсон: вид. «ПП Вишемирський В.С.», 2017. 496 с.

11. Паламарчук О. Викладання в університеті на засадах лідерства: навчальний посібник - К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. 40 с.

12. Слюсаренко О. М. Розвиток найвищого університетського потенціалу в умовах глобалізації: монографія. - К.: Пріоритети, 2015. 384 с.

13. Еразмус+: Корисні посилання. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://erasmusplus.org.ua/>

14. Shared Leadership in Higher Education: Important Lessons from Research and Practice // Viewpoint: American Council on Education, Center for Policy, Research and Strategy - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.acenet.edu/Documents/Shared-Leadership-in-Higher-Education.pdf>

15. Student-centred learning. Toolkit for students, staff and higher education institutions - Brussels, 2010. - Режим доступу: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED539501.pdf>

16. TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) компетентностями та прикладами стандартів - <http://www.unideusto.org/tuningeu/>

17. Сайт ПНС імені С. Кузнеця. Дисципліна : Викладання в системі вищої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=3721>